

Szarvas és Vidéke

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Helyben egy negyedévre . . . 1.20 P. Vidéken egy negyedévre . . . 1.70 P. PÉLDÁNYONKÉNT 10 FILLÉR.	Szerkesztésért és kiadásért felel: MÜLLER KÁROLY	Főszerkesztő: Dr SIMA ISTVÁN	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: I. ker. Deák F.-u. 13. Telefon: 109. Postatakarékpénztári csekkzámla: 52.866.
TESSEDIK SÁMUEL SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVÉBEN			

A tettek korszaka

Kállay Miklós miniszterelnök vasárnap délelőtt 1 órakor rádióbeszédet intézett a nemzethez. Beszédében többek között a következőket mondotta:

— Március 15 — kezdte beszédét — a tavasz, a megindulás ünnepe. Az első március 1848-ban, hosszú évtizedek munkája után, amelyben részt vett egy emberben gazdag korszak kiválóságainak mindegyike Széchenyitől Kossuthig — robbantotta ki a magyar függetlenség nagyon sokáig, egészen a Rákóczi-szabadságharcok óta alvó gondolatát. A márciusi fiatalság ragadja magával az egész országot és ugyanez a fiatalság nyúl fegyver után, amikor a kivívott szabadságot meg kell védeni.

— Ma megint történelmi időket élünk, megint van tenni valónk, fiatal lendületre van szükség, napjaink nem tűrnek habozást, tapogatózást, egyhelybenmaradást. Aki lemarad, az lemaradt. Forr, vajódik minden itt benn, nálunk és körülöttünk. Egyik reform a másik után, hogy ama kor ifjúságának szavát ismételjem, most tényleg megvalósul. A jobbágy-ság most fog igazán felszabadulni, mert földhöz és független megélhetéshez jut, a munkásság nagy joga: a méltóan megbecsült és megfizetett munka ma már vissza nem vehető befejezett igazság!

— Háborúba megyünk. Elöl megy a márciusi fiatalság, biztosan tudom, hogy győztesen tér haza.

— Mire hazajön, mire vége a harcnak — nem világosi fegyverletétel lesz a vég — itt minden hazajövő katonán és itthonmaradottján, erre én teszek fogadalmat, — nem öszirózsás forradalom, nem 1918 és 1919, hanem otthon, munka, emberi lét kell, hogy várja.

— Nézzétek a két nagy új világot — folytatta a miniszterelnök — a fasizmust és a nemzeti szocializmust. Miért győztek? Mert megtalálta a száz program között egyik az olasz, másik a német igazságot. Egyszer Szegeden már megtaláltuk a magunk igazát, a mi, de csakis a mi, csak magyar létünk, életünk útját. Ezen haladni megkísérlem, segítsétek.

— Az út nem könnyű. A márciusi fiatalságé sem volt az. Háború indult akkor is, ma is. De akkor egyedül álltunk, ma velünk a világ jobbik és erősebbik része. Nem volt szövetségünk — ma van. Nem volt fegyverünk — most van. Nem

voltunk a magunk urai — ma azok vagyunk.

— De nemcsak tüzelni, lelkesíteni szeretnék, hanem nagyon komoly szóval inteni és figyelmeztetni is. Nehéz idők előtt állunk. Az Úristen úgy rendezte, hogy tavasszal fogyatékan van már a tavalyi — újra kell vetni, hogy aratni lehessen. Rossz volt a múlt év termése, megnagyobbodott lakosságunk több fogyasztót jelentett. Nehezen indul a vetés,

mert késik megint a tavasz, vadvizek járják újra az Alföldet. De nem lesz baj, komoly baj nem lesz. Inség nem fenyeget, de bőségről, gondtalan napokról ne álmodozunk. Nehéz megpróbáltatások éve áll előttünk. Az lesz a jó magyar, aki künn harcol, itthon kitart, — aki tűr. Az államnak és nekem pedig az a feladatunk, hogy a nehéz napokat elviselhetővé tegyük. Ennek alapfeltétele a szociális igazság. Nem fogom tűrni, hogy a szegénység még súlyosabb legyen azáltal, ha másoknál tobzódást lát, de nem

tűrhetek semmi lázítást, bűjtogatást, mert erre még mindig mindenki ráfizetett.

— A rend az alapfeltétele az emberi létnek és igazságosságának — fejezte be rádiószózatát a miniszterelnök —, a hadrakelt hadsereg ütőképességének és mindenekfelett annak, hogy Magyarország — megmaradjon úgy, ahogy apáink ezer éven át megtartották, a márciusi fiatalság megálmodta és ahogy azt én veletek, milliónyi magyarokkal együtt megfogadjuk. Hogy én így akarom — Isten engem úgy segítjen.

A belvízkatasztrófa és közellátási kérdések foglalkoztatták a közigazgatási bizottságot

Kállay Miklós miniszterelnököt feliratban üdvözölték

Békés vármegye közigazgatási bizottsága múlt hét keddjén tartotta márciusi ülést. Az ülés a belvízkatasztrófa és a közellátási kérdések jegyében állott E problémákkal áll összefüggésben vitéz Tepliczky János, a szarvasi Kisgazdák Köre elnökének alább felsorolt, a közérdeklődésre méltán számotartó, konkrétizált javaslatai is:

1. A belvízmentesítés az utolsó három esztendő alatt geológiai okokból is, de az átlagos csapadékmennyiséget messze felülmúló esőzés következtében már túlhaladta az ármentesítő társulatokba szervezett területek mértékét. A társulatokat olyan területek vizei is terhelik, amely területek a víziművek létesítéséhez nem járultak hozzá anyagilag, de víziművek az ezen területekről elvezetendő vizek mennyiségére méretezve sincsenek. Városi belsőségek, ipartelepek jövedelmezőségük mértékével vonandók be a terhek viselésébe, a földbirtokokon kívül.

2. A parcellázásoknál a birtokelosztás, művelési ág megváltozott, a volt nagybirtok belvízrendszere a változott viszonyoknak nemhogy nem felel meg, de az olcsó, tehát alacsony fekvésű földeket, a kisemberek apró parcelláit az esetleg építendő csatorna művelhetlenné teheti, éppen ezért az út, s legfőképpen vízviszonyok előzetes megtárgyalása, s elbírálása szempontjából a parcellázási tervek csak az illető szakemberek véleménye, s esetleges javításai után hagyassanak jóvá.

3. A belvizek tanyákat, házakat döntenek össze, javításukra nincs elegendő tégla. Mivel minden ambíció legerősebb rúgója üzleti vállalkozásnál a — tisztesség határán belüli —

haszon, vagy legalábbis a ráfizetésből mentesség. Új téglagyárak létesítését államilag kell támogatni; az „árvíz-téglák” gyártását pedig prémiummal, kell jutalmazni a meglévőknél, hogy rövidesen elegendő téglát álljon rendelkezésre, az árvízpusztítások mielőbbi helyrehozása érdekében.

4. A minden más célra alkalmatlan hulladékzsiradék minden háztartásban a vidéken, tanyán, falun majdnem elegendő a szappanszükségletre. Milliókat jelentő nemzet vagyona ez. Közegészségügyi értéke felbecsülhetetlen. A piszkos új ingbetegség, az ócska, ha rongyos is, de tiszta — egészség. Pótcanyagokról kell gondoskodni, vagy, ha nem lehet, akkor községenként főző-üstöket kell felállítani, hogy ott nátronszóddával — mert ez van — hatósági felügyelet mellett lehessen mindenkinek a szappanját kifőzni, s így tehermentesíteni a közellátási hivatalokat.

5. A jövőévi zsirellátást csak úgy lehet biztosítani, ha lesz mit hizlálni. Hiába lesz rekord tengeritermés, ha nem lesz sertés. Ha sürgősen nincs korpá, a most fiatal kocák malacai elpusztulnak. Míg az árokpartok kiszélesednek, 2—3 hétre azonnal fel kell szabadítani a meglévő, de zárt korpát a szükséges mennyiségben. A malmok dolgoznak, a kivett mennyiség pótolódna a zárt mennyiséghez. A „defektes” tengerit csíráltatás nélkül kell megengedni darálásra. Ennek a tengericsíráknak nincs olajtartalma, s azután is 1 kg tengeri csírájából lesz 4—5 kg olaj, a felhízó sertés, ha tovább etetik, az 1 kg tengeridarát esetleg 20 dkg zsírral hálálja meg.

A felszólalásokra az alispán válaszolt. Megnyugtatóan kijelentette, hogy a szolgabírók a vízvédlem technikai részében nem intézkednek, ez mérnöki munka. Az erre vonatkozó rendelkezést már kiadta. A téglakérdésben most is elmondta azt a meggyőződését, hogy ezt csak egykézrendszerrel lehet megoldani. Ha a felettes hatóságok rendelkezhetnek a készlettel, már megoldhatatlan a kérdés. Ugyanez áll a közellátás egyes kérdéseire is. Az összeomló házak adják a legnagyobb problémát. Lassan úgy elszaporodnak ezek a bajok, hogy már a pénz sem segít. A parcellázás és a földingatlan adásvételi ügyét is egykézbe kell adni, amelynek beleszólási lehetőségét kell biztosítani ebben a bonyolult kérdésben. Megnyugtató mindenkit afelől, hogy a kormány pontosan ismeri a vármegye helyzetét, mert minden kérdés, amelyre ma javaslatot tesznek, részletesen kidolgozva benne van abban a javaslatban, amelyet a vármegyei közeli értekezlet Makón kidolgozott és küldöttség adta át a miniszternek.

Dr. Sebők Elek indítványát, amelyben javasolta, hogy az új miniszterelnököt, Kállay Miklóst feliratban üdvözöljék, a bizottság egyhangú lelkesedéssel elfogadta. A felszólaló szép szavakkal méltatta a miniszterelnököt, s megállapította, hogy az egész ország nagy megnyugvással fogadta kinevezését, mivel személyében kiváló magyart láthatunk a miniszterelnöki székben.

A továbbiakban az előadók jelentését elfogadta a közigazgatási bizottság. A teljes ülés délelőtt 1 órakor végződött.

Márc. 28-án, szombaton és 29-én, vasárnap lesz Szarvas községben a „füsttelen-nap”

Multheti felhívásunk — örömmel jelenthetjük — eredményteljesen járt, s a „füsttelen napokat” Szarvason is megrendezik. Az előkészítés és irányítás nagy és komoly munkáját községünk minden jó és nemes megmozdulásáért lelkesedő, sőt abban tevékeny részt kérő főjegyzője, vitéz Biki-Nagy Imre vállalta, aki vonatkozó tárgyalásait már meg is kezdte azoknak a társadalmi egyesületeknek a vezetőivel, amely egyesületek tagjaira a tulajdonképpeni kivi-

telezési munka vár, s akiknek tevékenységétől ennek a nemescélú akciónak a sikere elsősorban függ. Mint értesülünk, az előkészítő munka szépen halad előre, s a gyűjtésre vállalkozók készsége, lelkesedése, de a lakosság részéről máris tapasztalható érdeklődés előrevetíti az akció örvendetes sikerének fényét. Jövőheti lapszámunkban részletesebben írunk erről, s remélhetőleg már az akció lebonyolításának teljes tervét is leközzölhetjük majd.

Beliczey Miklós főispán újra hivatalában

Beliczey főispán februárban a vármegyei MEP képviselők élén felvilágosító körutát tett a megyében s ennek során 22 községet látogatott meg, mindenütt résztvevett a MEP választmányi ülésén, s ott az ország politikai és gazdasági helyzetéről nagy beszédet mondott. Ez a fárasztó körút a hivatali munkával amúgy is bőven elhalmozott főispán egészségét megtámadta és a körút végét már lázas

beteg tette meg. Amikor pedig a főispán nyomában a körút után hivatalos ügyek intézésére Budapestre utazott, torokbaja annyira súlyosbodott, hogy orvosi segítséget kellett igénybe vennie és négy napig klinikai kezelésben állott. Egészsége most már teljesen helyreállt, pénteken már visszatérhetett a fővárosból Gyulára és szombaton átvette hivatala vezetését.

Március 15 megünneplése Szarvason

Szarvas lakossága ezidén is hazafias lelkesedéssel hódolt a márciusi nagy napok emlékének. Se szeri, se száma nem volt az ünnepségeknek, banketteknek, s mindenütt kitűnő szónokok méltatták a nagy napok eseményeit, kitartásra, hazafiságra buzdítván az ünneplő magyarságot. Szombaton este a Szent István Otthonban volt vacsora, ahol dr. Dörnyei József ügyvéd beszélt, ugyanakkor a Kisgazda Kör vacsoráján dr. Csicsely Mihály, míg a Baráti Kör háziünnepségén dr. Sima István, lapunk főszerkesztője. A bankettek sora folytatódott vasárnap is. A Polgári Körben dr. vitéz Zerinyi Szilárd országgyűlési képviselő mondott nagyhatású beszédet. A főünnepség a Levente Egyesület rendezésében vasár-

nap délelőtt 11 órakor zajlott le, ahol nívós műsor keretében Korim Kálmán gimnáziumi vallásnár tartott gondolatokban gazdag szónoklatot. Az Iparos Kör vasárnap este rendezett ünnepélyén dr. Gémes Szilárd méltatta a nap jelentőségét. Ezeket kívül azonban csaknem valamennyi kör, intézet, vagy intézmény, az evangélikus, r. kat., községi és állami iskolák növendékei, az olvasókörök, stb. is megünnepezték Március Idusát, s bár mindegyike megérdemelné, hogy az ott észlelt hangulat és lelkesedésről külön is megemlékezzünk, a szűk keret, mely rendelkezésünkre áll, lehetetleníti ezt. Egy biztos: a község lakosságának szívelelke volt minden egyes ünnepségen ott, mint akkor, a legenda 1848-as márciusi időkben.

Migend Dezső előadása Szarvason

Múlt hét péntekjén zsúfolt nézőtér tolongott a Szent István Otthon nagytermében, hogy a megrendezett második böjti-est keretében meghallgassa Migend Dezsőnek, a „Körösvidék” országoshírű főszerkesztőjének szovjetoroszországi tapasztalatairól tartott előadását. Az estet néhány keresetlen szóval Fetzer József esperes nyitotta meg, meleg szeretettel köszöntvén az illusztris vendéget és a szép számmal megjelent hallgatóságot. Következőleg a „Pacsirtakórus” adott elő XVI. századbeli egyházi énekeket meglepő ügyesség és tökéletességgel. A kis emberpalánták eredménye Tauth Antal kántor fáradságos munkáját dicséri. Migend Dezső megrázó beszédben ismertette a szovjetoroszországi viszonyokat, meglevén az erővel esse-

telte annak az államtorzszülöttnak a közállapotait, ahol sárba tiporták a keresztet, a becsületet, a hitet, a józanságot, a mértékletességet, az erkölcsöt, az egyéni kezdeményezést és öntudatot, csak hogy minél könnyebb, minél biztosabb legyen a holnapja az ott vezetőréteget alkotó jórészt nemzetközi zsidóságnak. Összeszorult az ember torka, könny szökött a szemébe a hallottakon, nagy vágyódás támadt mindenki lelkében az Isten, Krisztus és a kereszt iránt, s mélyszéges hitű fohász szállt a Magasságok felé, hálát adván a Mindenhatónak, hogy e földi pokoltól megmentett bennünket.

Köszönjük Migend Dezsőnek e minden biznnyal okulásunkra szolgáló, felvilágosító munkálkodását.

A modern magyar falumunka megalapítása EMLÉKEZÉS TESSEDIK SÁMUELRE

Budapesten, a Luther-Társaság 1939 február 27-én tartott estjén előadta: **Dr NÁDOR JENŐ**, a szarvasi Vajda Péter-gimnázium igazgatója

(3) Tapasztalatokban gazdag, rendkívül fényes elme került vele Szarvasra. Evangélikus vallásának tanai, a XVIII. század szellemével, a racionalista felvilágosultsággal csodás összhangban, együttesen örök szolgálataira formálták lelkét egy nagy parancsnak: *szerezd felebarátodat!* Németországban tett utazásai és tanulmányai arra tanították meg, hogy ezt a nagy parancsot gyakorlatilag úgy lehet, úgy kell teljesítenie, ha a természet adományait mennél tudatosabban használhatja ki embertársaival, azok javára, mert ezáltal Isten tetszésére munkálkodik. És úgy, ha minden lépése az Isten által beléje lehelt tiszta, józan ész szaván indul. Láta a fejlett német városokat, a helyesen épített, rendes, tiszta falvakat, a józan, tervszerű, a természet mostohaágát leküzdeni igyekvő gazdálkodást, és mennél tovább nézte, mennél jobban megízlelte a Nyugat kultúráját, annál erősebben lényéhez forrott az a felvilágosult gondolkodás, mely csak a tiszta ész által igaznak felismert tényeket fogadja el igazságoknak, amely számúzi a hiszékenységet, az előítéletet, és minden emberi ténykedést a józan megítélés alappilléreire épít. A racionalista világszemlélet legnemesebb hajtása ő, mert racionalizmusa: a pap racionalizmusa volt. Ő is betegnek tartotta a jelent, és hangosan sóhajtozott a jövő után. De amíg századának más gondolkodói csak homályos és bizonytalan körvonalakban látták azt a jövőt, és a csalóka látszat nem egyszer tévutakra vezette őket, addig az ő szeméi előtt elvitázhatatlanul tökéletes jövőnek perspektívájaként az Isten országa állott. Teológusi alapvetése tette lehetővé számára ezt a biztos célkitűzést. Ő nyugodt kebelrel szívhatta magába századának éltető levegőjét: mindig csak előre nézve, biztos lehetett, hogy az utat el nem téveszti soha.

Ilyen lelki berendezéssel jött Szarvas felé. És amint közeledett, és teljes regényességében bontakozott ki előtte a pompás körösparti táj a maga ősi vadságában, talán még utoljára élt benne az az illúzió, hogy ott meg fogja találni, csak azt a keveset, mit egy falutól várt: „a költők által oly elragadó színekkel festett falusi élet egyszerűségét.” Hogy mit talált valóban? Azt láttuk; de nekem úgy tetszik, mintha előadásom bevezető részéből azok újra elisméltése végett ide kéredzkednének e szavak: *tudatlanságot, elmaradottságot, maradiságot, megrögzöttséget.*

A vilárosság találkozott a sötétséggel, s most lázas alkotások korszaka következett. Tessedik Sámuel szédületes munkássághoz kezdett, s azt szóval, tettekkel és írással 53 éven át folytatta. Szarvas félévszázadra királyok és tudósok érdeklődését vontta magára.

Egy régi, ma már nem létező szarvasi templom szószékéről hangzottak el először a szavak, melyekből, bár szigorúan az evangélikus szentbeszéd keretei között mozogtak, már kiértett a XVIII. század gyakorlatiasan emberszerető szelleme. Templomi beszédeit nagy gondnal, mindig teljesen kidolgozta. Keveselte a szószék-nyújtotta alkalmakat. Ezért nyilvános előadásokat, felolvasásokat is tartott. 1768-tól háromhetes oktató tanfolyamot rendezett a házasulandók, tehát az életbe kilépni készülőkre. Iskolát alapított, s abban maga is tanított. 1780-ban pedig Olvasóegylet néven már népi önképzőkört alapított. Házról-házra járt, betegekhez és egészségesekhez, szegényekhez és elhagyottakhoz, és beszélt hozzájuk, intve, buzdítva, felvilágosítva. Aztán eljött az idő, amikor már — hiába beszélt, amikor már nem hallgattak rá. De még akkor sem szűnt meg beszélni, s az előző erejébe vetett ezen rendíthetetlen hite csak még nagyobbá teszi Tessedik Sámuel, a tettek emberét.

Mert elsősorban: *tettek embere* volt, ki egész életében alkotott, néha még halála után is. Falujának ismertett állapota érzékeny pontja volt lelkének. Helyes építkezésre, *falurendezésre* buzdított. Egyik munkájában egy mintaszerűen épített falu tervrajzát is adta, *léniaegyenes utcákkal*. Aztán elgáncsolták őt és munkáját, aztán meghalt. Am négy évvel halála után mintha valami hatalmas föld-rengés ráta volna meg a Körös partját: oly teljesen eltűnt a régi Szarvas, és átadta helyét az újnak, a mainak, a Tessedik által elképzelt és megrajzolt léniaegyenes utcákkal.

Az építkezés szenvedélye volt, de az nála takarékosággal párosult. Amikor felépítette Szarvasnak máig is két legmonumentálisabb épületét, az ótemplomot s az emeletes gazdasági iskola épületét, a célszerűség mellett az *olcsóság* szempontjait vezették: mennél kevésbé akarta megterhelni a szegénységet. Mert *szegénység, ínség*: ezek a problémák hagyhatták a legkevésbé hidegen ennek a jellegzetesen XVIII. századi papnak szívét és elméjét. Szinte állandó harcot vívott hát a *pazarlás*, a *dáridók*, az ételben és ruházkozásban való fényűzés ellen, s az egyszerű, *takarékos*, *spártai* életelvek érdekében. Főszékőze a *példaadás* volt. Omaga a szónak köznapi használata szerint a legjózanabb, *legszigoribb* emberek közé tartozott, ki „dohányért, pipás társaságért 50 év alatt 50 krajcárt sem adott, kinek háztartását egy süveg cukor, meg egy kis méz 7 évig ellátta édességgel.” (Folytatás következik)

Hirek

Istentiszteletek:

A szarvasi ág. h. ev. ó-templomban vasárnap délelőtt 8 órakor tót, délután 6 órakor magyar, az újtemplomban d. e. 9 órakor magyar istentisztelet van.

Istentiszteletek a szarvasi róm. kat. templomban: vasárnap és ünnepnap 8 órakor diákmissze, 9 órakor csendes-mise, 10 órakor szentbeszéd, nagymise. D. u. 4 ó. keresztúti ájtatosság. Hétköznapi misék 8 órakor.

Szarvason református istentiszteletet tartanak vasárnap délelőtt 10 órától az Árvaház dísztermében.

— **Halálozás.** F. hó 14-én hosszú, kínos szenvedés után 71 éves korában elhalálozott Kresnyák Mihály ny. jegyző. A megboldogult mintakép volt a kötelességet büszkeséggel teljesítő tisztviselőnek, s négyévtizedes hosszú szolgálata alatt képességeivel, képzettségével, modorával, emberiségével, jó szíve és lelkével egyaránt mindig mindenütt csak tisztelőket és barátokat szerzett magának. Hűséges sáfara volt a rábizottaknak, adjon az Úr megfáradt testének csendes pihenést. Temetése f. hó 16-án, hétfőn délután 3 órakor ment végbe óriási részvét mellett. Forrón szeretett, most porig süjtött hitvese, s öt fia, köztőlük dr. Kordoványi Mihály öcsödi közs. állatorvos és dr. Kordoványi Gyula, a Szarvasi Takarékpénztár tisztviselője gyászolja.

— **Halálozás.** Hétfőn, f. hó 16-án váratlanul elhalt Darida János 64 éves cipész-mester, a helyi iparostársadalom egyik legmegbecsültebb és legtiszteltebb tagja. Szorgos munkában eltöltött életében kivette részét a közügyek és egyháza, valamint az iparostársadalom érdekképviselőinek a szolgálataiban is: közs. képviselőtestületi tagságot, egyházi presbiteriséget viselt, alelnöke volt az iparostársadalom, amellyel szakmájának messze földön elismert, valóban „mestere”. Temetése, melyen az iparostársadalom testületileg vett részt, f. hó 18-án ment végbe nagy részvét mellett. Kiterjedt rokonság gyászolja.

— **Frontra jelentkező középiskolai tanulók.** A szarvasi Tessedik Sámuel középiskola gazdasági tanítványai 20. IV. éves növendéke, valamint a Vajda Péter-gimnázium 25. VIII. osztályú tanulója a napokban önként jelentkezett katonai szolgálatra. Az ifjú hazafiak cselekedete önmagában hordja dicséretét.

Köszönetnyilvánítás

Mindazon rokonoknak, jóbarátainknak, ismerőseinknek, kik szeretettel, felejtethetetlen emlékek fényében, édesatyánk

KRESNYÁK MIHÁLY

végtesztességén megjelenve, sajnó fájdalommal enyhíteni igyekeztek, ezúton fogadják meg, de a Mindenható végzésében megnyugodott szívének köszönetét. Szarvas, 1942. március hó.

Özv. Kresnyák Mihályné és családja.

— **Füsttelen nap Kondoroson.** Kondoroson március 15-én füsttelen napot tartottak és a lelkes leventelányok 1942. P. t. gyűjtöttek. Az összegből Oroszországban levő honvédeinknek 50 szeretetsomagot készítettek. A csomagban cigareta, szappan, gyufa (melyet a kereskedők adták), zsillet-penge és sütemény volt.

— **Meghívó.** A szarvasi Turul Sportegyesület f. év márc. 29-én tartja évi rendes közgyűlését a község háza kistanácstermében délelőtt fél 11 órakor. A közgyűlésre az elnökség ezúton hívja meg a tagokat. A tárgysorozat a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Ügyvezető alelnök jelentése. 3. Pénztáros jelentése. 4. Számvizsgálók jelentése. 5. Felmentvény megadása. 6. Új tisztikar választása. 7. MOVE egyesülettel való átalakulás. 8. Indítványok.

— **Előadás.** A Csabai-úti ev. iskola március 29-én, virágvasárnap műsoros délutánt rendez Szarvason a Luther Árvaház dísztermében. Kezdeté délután pontosan 2 órakor. Minden érdeklődőt szeretettel meghív a 92 szereplő növendék. Rendezik Janurik Mátyás ev. tanító és neje. Műsormegváltás 30 fillér. A tiszta jövedelem fele az Ev. Gyámintézet, fele az árvízkarosultak javára lesz fordítva.

Csak egy napi dohányzást juttasd Testvér a testvérednek.

— **Képviselőtestületi közgyűlés.** Szarvas nagyközség képviselőtestülete f. hó 14-én, szombaton délelőtt a község háza nagytanácstermében rendkívüli közgyűlést tartott a városatyák élénk érdeklődése mellett. A közgyűlés legfontosabb határozatát a Tessedik szobor ügyében hozta azzal, hogy egyhangúlag elfogadta amaz indítványt, hogy a szobor részére a piactér Árvaház előtti részére engedtesék át, hasonlóképpen a magáévá tette a helyi Kisgazdakör azon előterjesztését, hogy évenként emléktáblát rendeznek a nagy pap-gazda emlékezetére.

— **Gépkezelői tanfolyam lesz Szolnokon.** A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara rendezésében április 13-tól háromhetes gépkezelői tanfolyam lesz Szolnokon. Érdeklődők forduljanak a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamarához (Debrecen, Hunyadi u. 5), ahol a szükséges felvilágosítást megkapják.

— **Orvosi hír.** Dr. Sinkovics György orvos és fogorvos orvosi rendelőjét az OKH bank-épületébe helyezte át. (Járásbíróssággal szemben.) 706

— **Pénzbírság tűzokozásért.** Gondatlanságból okozott tüzeset miatt indult eljárás Jedlicska Istvánné szarvasi lakos ellen, aki nyitott, üveg és ernyő nélküli lámpát vitt magával az istállóban a fűjéshez. A lámpát az egyik oszlopra akasztotta, s attól meggyulladt és teljesen leégett az istálló és ol teteje. A bizonyítási eljárás befejezése után Jedlicskánét gondatlanságból elkövetett tűzkárokat jogerősen 40 pengőre ítélték.

— **Elítélték a tyúktolvaj cigányasszonyt.** Hosszabb idő óta fosztogatták valószínűleg a jó öcsödiek tyúkjait Rafael Gizi és Komlódi Giza öcsödi cigányasszonyok. Egy ízben rajta vették s Rafael Gizit 3 heti, Komlódi Gizit pedig 8 napi fogházra ítélték.

— **Elitta a hús árát: 8 napi fogház.** Nemrégiben történt, hogy Czeperkó István vendéglős az éppen ott iddógáló Fabó Palkót átküldte egy 10 pengővel a henteshez húsért. Ki tudja, mi történt közben: vagy mert nagyon szomjúhozott a barátunk, vagy mert útbaesett a másik kocsnak, vagy egy jó koma, tény, hogy Fabó Palkó nem jutott el a henteshez soha, viszont a tizest megitta és megzenésítette. Mikor aztán Czeperkó — kinek közben az éhes vendégekkel gyűlt nagy baja — kérte tőle legalább a tizest vissza, kerekén letagadta, hogy ő valaha is pénzt kapott volna Czeperkótól. Az ügy a bíróság elé került, ahol Fabó Palkót 8 napi fogházra ítélték. Fabó Palkó megfellebbezte az ítéletet.

— **Egy szerelmi háromszög fejleményei a bíróság előtt.** Kondoroson történt, hogy az egyik honfiai kötelességet teljesítő derék polgártársunk felesége — azóta már természetesen különváltva élnek — Podani Istvánné igen szívélyes viszonyba került a múlt héten már e lap bűnügyi krónikájában megismert Istitorisz István szintén kondorosi lakossal. Míg a férj künn a muszka fronton hadakozott a jobb jövőendő biztosításáért idehaza, a hűtlen barát és asszony ugyancsak

élték világukat, s bizony mihamar sor került Podani barátunk apróbb ruháinak elkötyvettyelésére is. Többek között a felikabátját is elvitték Pestre, ott eladták s az árát elszórakozták. Közben váratlanul hazaérkezett Podani István szabadságra, s természetesen nemcsak elzavarta házából a bizalmával és a családi hűséggel visszaélt feleségét, de ellene és büntetés ellen lopás, csalás és orgazdaság címén a feljelentést is megtette. A napokban tárgyalta a feljelentettek ügyét a bíróság, s bűnösnek mondván ki mindkettőt a vádbeli cselekményekben Istitoriszt 6 heti, az asszonyt 8 napi fogházra ítélték.

— **A zsidók egymás között.** Furcsa, ritkán előfordult eset miatt tartóztatták le egy zsidó fiatalembert, Lebovics Zoltán lipcei lakost, akinek az volt a bűne, hogy zsidó munkaadójának, Sajovics József békéscsabai lakosnak elcsente a ruháját és azt értékesíteni igyekezett. Megindították ellene a kihágási eljárást, amelynek befejezéséig Lebovicsot 6 napi elzárásbüntetéssel süjtötték.

— **Csalás miatt fogház.** Rossman Mátyás kondorosi lakos nem létező búzára búzaelölegket vett fel a gabonakereskedőnél, mit azután leszállítani nem tudott. Csalásért 8 napi fogházra ítélték.

— **Árdrágítási visszaélések.** A napokban ismét tárgyalást tartott Szarvason a gyulai kir. törvényszék uszora-bíróságának egyesbírája dr. Molnár János kir. járásbíró, s árdrágítási ügyekben a következő ítéleteket hozta meg: Gyurcsán János szarvasi lakost, mert a vajat megengedetnél drágábban adta 100— P pénzbüntetésre ítélték s árúját elkobozta. — Kissé érdekesebb volt az ügye özv. Hriagyel Istvánné és elsőurától származott fiának Ben-csik Mihály kondorosi lakosnak, akik szemestengerit adtak el maximális áron felül, miertis az asszonyt 50 P pénzbüntetésre, a fiút pedig 14 napi fogházbüntetésre ítélték. Kiderült azonban az is közben, hogy a tengeri lopott portéka volt, s lopásért külön bírósági eljárást indítottak a terheltek ellen, de nem valószínűtlen,

Békésszentandrás

özv. Ludvig Jánosné tulajdonát képező 137 magyar hold szántóföld **bérbe kiadó** esetleg kettőnek is.

Feltételek a tulajdonosnál megtudhatók Békésszentandrás Szent László utca 7 szám alatt.

754

hogy közellátási kihágás is lesz a dologból, mert hiszen a tengerit vásárlási engedéllyel nem bíró ember nyakába szózták a maximális áron jóval felül.

— **Amikor a tyúkokat visszalopják.** Érdekes eseten nevet napok óta Szentandrás népe. Történt u. is, hogy a múlt hét elején ismeretlen tettesek alaposan megdézsmálták az egyik jómódú gazdálkodó baromfi-állományát. A gazda feljelentésére megindult nyomozás nem vezetett eredményre, annál inkább a gazda egy ügyes ötlete. Úgy okoskodván u. is, hogy a tolvaj a zsákmányt minden bizonnyal értékesíteni igyekszik majd s beviszi valamely piacra, maga és családja egész kidolgozott haditerv szerint járták azon a héten a környék falvai és városainak piacait, hogy az esetleges értékesítés közben elkaphassák a tyúktolvajokat. Öcsöd, Mesterszállás, Szarvas, Kondoros, sőt Szentes piacait is bejárták így, a baromfit nem találták meg egyik helyütt sem. Nagy volt a meglepetésük a hét első napjának reggelén, amikor az eltűnt és a keresett baromfiakat megtalálták otthon a többi között. A tolvajok nyilván nem tudták eladni a jószágokat — éppen a gazda ébersege miatt —, így hát visszacsempésztek inkább azokat, semmint hogy a nyomozás során véletlenül is megtalálják náluk. A gazda már megvigasztalódott, a tyúkok is kiheverték a — valószínűleg összekötözés miatti — lábzsibbadást, egyedül biztosan csak a tolvajok bosszúak.

— **Ejnye-ejnye, Rosenberg Jolán!** Nagy port vert fel a múlt hetekben a Roserberg-féle árurajtózkodás és árdrágítással kapcsolatosan megjelent cikkünk. S érdekes különösen Rosenbergé hitsorsosai voltak azok, akik úton-útfélen mesélték a nagy méltánytalanságot, amely őket állítólag a sajtó részéről érte. Csodálatos, hogy a nagy ártatlanság hangoztatására most ismét egy Rosenberg, ezúttal a bolton leánya cáfolat reá s került összeütközésbe a törvényvel azáltal, hogy a vevők egy részét hamis tanúzásra igyekezett fenti árdrágítással kapcsolatban rábírní. Most ellene is megindult az eljárás, melynek eredménye bizony egy kis kioktatás lesz majd a tisztességes üzleti felfogást illetően.

— **Közgyűlés.** A Szarvasi Iparosifjak Önképzőkörénél f. hó 22-én, vasárnap d. u. 2 órai kezdettel lesz megtartva a Kör helyiségében, melyre t. tagjait ezúton is meghívja az Elnökség. Részletes tárgysorozat a Körben megtekinthető.

Amatőrfényképészek figyelmébe!

Matók Sándor fényképész műtermében fényképészeti cikkek (fényképezőgépek, papírok, filmek, lemezek, albumok stb) nagy választékban kaphatók.

A f. év április 9-én kezdődő osztálysorsjáték

I. osztályára sorsjegyek már kaphatók a Szarvasi Hitelszövetkezetben,

ahol a nyereményt azonnal kifizetik és mellékköltsége nincsen.

Árak: Egész: 20— P. Fél: 14— P. Negyed: 7— P. Nyelced: 350 P. 720

4 1/2 % - OS

kamatozású kötelezvény kölcsönt, továbbá

6 % - OS

kamatozású váltókölesont klagazdák és mezőgazdasági munkások részére

folyósít

a Szarvasi

Hitelszövetkezet

mint az OKH. tagja pénztintézet.

728

MÁVAUT

MENETREND

MÁVAUT

Békéscsaba—Szarvas				Szarvas—Kúnszentmárton				Kúnszentmárton—Lakytelek										
x		x		x		x		x		x								
13:25	i Békéscsaba pályaudvar	é	8:30	—	—	18:47	i Szarvas pályaudvar	é	—	18:00	4:30	13:20	i Kúnszentmárton Fő-tér	é	7:55	16:50		
13:35	i Békéscsaba Csaba-szálló	é	8:20	—	12:25	15 10	18:55	i Szarvas Árpád-szálló	é	6:55	9:05	17:55	4:58	13:49	i Szelevény postahivatal	i	7:30	16:25
14:18	i Kondoros községháza	i	7:37	—	12:35	15:21	19:05	i Békésszentandrás közsh.	i	6:46	8:56	17:46	5:12	14:05	i Csépa temető	i	7:14	16:09
14:39	i Csabacsüd vasútállomás	i	7:16	5:15	12:56	15:50	19:25	i Öcsöd községháza	i	6:26	8:36	17:23	5:20	14:12	i Tiszásas	i	7:02	15:57
14:55	é Szarvas Árpád-szálló	i	7:00	5:33	13:12	16:08	—	é Kúnszentmárton pályau.	i	6:09	8:19	17:04	5:32	14:27	i Tiszaug postahivatal	i	6:52	15:47
				5:50	13:16	16:12	—	é Kúnszentmárton Fő-tér	i	6:05	8:15	17:00	5:45	14:40	é Lakytelek pályaudvar	i	6:35	15:30

X = CSAK HÉTKÖZNAPOK KÖZLEKEDIK!

Mit láttam Oroszországban ?

ÍRTA :
MIGEND DEZSÓ

5. közlemény: Kéjtanya és kivégzőhely egymás mellett

Egy nagyon kirívó kolhoz-kép elevenedik fel emlékezetemben.

A Zburcz-folyó innenső partján fekszik lengyel Husiatyn, a keleti partján pedig „Husiatyn ruszki”, vagyis az orosz Husiatyn. A két község egy volt a cári időkben. Szép fekvésű, boldog, nagy falu lehetett. Termőföld, erdő, folyó, ipar, kereskedelem, békesség boldogította. A szovjet megalakulása óta határ lett a Zburcz folyóból, majd a vörösök tették rá kezüket az innenső részre is. Azóta megcsappant a lakosság. Az uralmat átvették a mindent tudó zsidók, a bekés lengyel lakosságot részint kiirtották, részint elhajtották a nyomorúságos kolhoz-gazdaságokba.

Az egyik ilyen kolhoz orosz Husiatyntól négy kilométernyire keletre rendezték be. Ez a kolhoz is, mint általában,

valóságos siralomvölgye volt.

Milyen sivár kép a sok repedezett, málladozó sárkunyhó, mint megannyi felfakadt fekély az immel-ámmal turkált beteg föld testén. Lyukak tátonganak a feketére rothadt szalmafedeleken, s ezeken a lyukakon keresztül a füsttel együtt terjengett a nyomor és a piszok bűze.

Minden kunyhó egyetlen sőtét odú volt. Nálunk legtöbb helyen a disznóól is különb.

Ugyyszólván egyetlen „bútor” a tapasztott kemence, amit dudvával fűtenek, s amelynek tetején ott hempereg a szovjet-ifjúság: fiú a leánytestvérrel, apa a lányával... az áporodott, férges rongyok között.

A kolhoz közvetlen közelében bozótos domb emelkedett, s a domb tetején büszke új épület: oszlopos színház!

Önkéntelenül túlult a számra a kérdés, hogy minek ide ez a cicomás színház, ahol egyetlen emberies lakóhelyiség sincsen.

Honnan kerülhetett itt elő a műértő közönség?

Rájöttem, hogy sok rejtelve lehetett a szovjet kultúrpolitikának.

Ebbe a színházba nyaralni jártak messze városokból kintüntetett „szovjetművésznők”, akiknek előkelő vörös, bolsi (zsidó) pártfogóik voltak.

A színházban olyan előadások folytak, amelyekhez nem kellett közönség. Am, ha valaki hivatallannak nem tetszett ez a népművelés, ha morgás, zúgolódás támadt valahol, Husiatynból kijöttek a cseka-fiúk és a színháztól nem messze, a Zburcz folyó vizébe tették le a hálátlan proletárokat.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy keveset használt kerékpár és 2 darab duplaablak eladó. Érdeklődni lehet Harmati Istvánnál, IV. kerület 365. szám alatt. 752

Elveszett március 16-án, hétfőn délután 5-6 óra között egy pár vadonatúj női keztyű (főül drapp, alul barna) a Miklóscég papírjában. Valószínű, hogy az Árpád-szállótól egészen le a gazdasági tanintézet tanári épülete fele, egészen a legelső nyaralóig. A becsületes megtaláló illő jutalomban részesül. Cím: I. kerület 681. szám. 745

Tárcsásborona eladó II. kerület 150. szám alatt. 744

Eladó I. ker. Vajda Péter-utca 189. számú ház. 742

Beteg gondozónak helyben, esetleg vidékre elmenni 40 éves magános nő. Cím a kiadóhivatalban. 739

Kétszobás lakást mellékhelyiséggel azonnalra keresek. Érdeklődni lehet a csendőrlaktanyában. 738

Két utcai különbejárátú szoba kiadó. III. kerület 268. szám. 737

Bolgárkertészetre alkalmas 4 hold föld eladó. Érdeklődni lehet Szabó Sándor kárpitosnál Fő-utca 15. 741

II. ker. 446 számú ház eladó, esetleg féltelek is. 747

Medveggy Györgynek III. külkerület 369. szám alatt 1 hold földje tanyával eladó. Érdeklődni ugyanott. 746

IV. ker. 295 számú ház fűszertüzlettel elutazás miatt eladó. Érdeklődni ugyanott. 733

III. kerület 356 számú ház sürgősen eladó. 735

Kriska Györgynek 6 és fél hold szántóföldje Inkei-Kákán eladó. Érdeklődni II. ker. Csúcs-utca 131 szám. 677

Alkalmi vétel. 20 darab 100—pengő névértékű Szarvasi Takarékpénztári részvény eladó minden elfogadható áron. Felvilágosítást ad Buk Adolf Fiai piactéri üzlete. 730

Csécsemő mérleget kölcsön ad méltányos havi bérlet Buk Adolf Fiai piactéri üzlete. 731

I. kerület 289. számú ház — kövesút mellett — eladó. 711

Nagyszénási érpardon, a gádorosi út mellett, 10 kishold szántó eladó. Érdeklődni a kiadóhivatalban. 724

Dauda Mihály örökösének I. kerület 279. számú háza eladó. 707

I. ker. 210. számú ház eladó. 703

Keresek megvételre 150—200 négyzetöles háztelket, kövesút közelében. Ajánlattevőket vétel esetén díjazok. Az ajánlatokat III. kerület 308. szám alá kérem. 717

Tanoncot felvesz Benczúr János szobafestőmester I. ker. 619. szám. (Zöld-pázsit) 715

I. kerület 602. számú ház eladó, vagy haszonbérbe kiadó. Ugyanott 450 négyzetöles veteményföld eladó. 714

Egy szép utcai szoba-konyha, kamra bútorozva — vagy anélkül — kiadó. I. ker. 144 sz. 751

Petyovan János (II. külk. 132. sz.) 17 hold földje nagy tanyaépülettel eladó, Újzénáskerttel mesgys. 750

Ház eladó III. ker. 270 sz. a. Érdeklődni ugyanott. 748

Eladó félház, esetleg az egész is és szoba-, konyhabútorok. Érdeklődni II. kerület 203. sz. alatt. 749

Eladó IV. ker. Jókai Mór utca 133 számú ház. 753

Nyomatott Müller Károly könyvnyomdájában, Szarvason

Legújabb hatósági árjegyzék,

amely 1942 március hó 19-én lépett érvénybe

Piacon (termelőnel) és kereskedőnel megszabott legmagasabb árak a fogyasztók részére :

Élősertés-árak		Az árak kg-okban értendők!		Az árak kg-okban értendők!	
Term. árak pengőben	Ker. árak pengőben	Term. árak pengőben	Ker. árak pengőben	Term. árak pengőben	Ker. árak pengőben
170 kg vagy nehezebb, fiatal (2 évesig) l. r. jól hizott	1'78	Tarka- és vegyesbab	—'61 —'67	Juhtúró kimérve, v. 25 dkg fölött bél- v. celofánban	—'— 3'20
Legalább 155 kilogrammos	1'74	Lencse, nagyszemű	—'83 —'04	Juhtúró 25 dkg-os v. alatti adag bél- v. celofánban	—'— 3'30
Legalább 140 kg-os, fiatal (18 hónapig) l. r. hizott	1'70	Lencse, középszemű	—'73 —'94	Vaj, főzővaj	5'20 5'20
Legalább 110 kg jól hizott l. r. sonkasüldő	1'66	Lencse, kúszemű	—'63 —'84	Vaj, piaci főzővaj	4'90 4'90
Legalább 170 kg-os hizott, korra való tekintet nélkül	1'62	Borsó sárga, feles (hántolt) „Viktória” 1 V. jelű	—'— 1'01	Vaj, paszt., adagolt (csom.)	—'— 5'90
Legalább 100 kg-os fiatal, közepmin. szedetttségű	1'64	Burgonya, nyárirózsza	—'15 —'19	Vat, paszt., tömb (kimérve)	—'— 5'80
170 kg alatti vágósertés, korra való tekintet nélkül	1'54	Burgonya, gúibaba	—'14 —'18	Vaj, pasztőrözetlen, centrifugált, adagolt csomagban	—'— 5'50
25 kg és ennél nehezebb súlyú soványsertés	3'50	Burgonya, őszirózsza	—'13 —'17	Vaj, ugyanaz, tömb kimérve	—'— 5'40
30 kg és ennél nehezebb	3'13	Burgonya, ella és sárga	—'12 —'16	Tejfel, literje	1'20 1'20
35 kg és ennél nehezebb	2'87	Burgonya, woltmann	—'10 —'14	Köles, hántolt	—'— 84
40 kg és ennél nehezebb	2'67	Burgonya, krüger	—'10 —'13	Rizs, „Japán” kimérve, RJ1	—'— 1'96
45 kg és ennél nehezebb	2'52	Vöröshagyma, I. r. makói	—'— 32	Búzadara (griz)	—'— 82
50 kg és ennél nehezebb	2'40	Vöröshagyma, II. r. makói	—'— 31	Búzaliszt, 0-ás liszt	—'— 78
55 kg és ennél nehezebb	2'30	Vöröshagyma, II. r. helybeli	—'22 —'23	Búzaliszt, cgységes	—'— 46
60 kg és ennél nehezebb	2'21	Fokhagyma, I. rendű	—'18 —'19	Rozsliszt, egységes	—'— 46
65 kg és ennél nehezebb	2'14	Hajas dió	—'71 1'—	Tengeriliszt TL jelű, csíráztatott, malmi őrlésű	—'— 46
70 kg és ennél nehezebb	2'08	Dióbél, csemege (feles)	—'— 8'—	Köménymag dkg-ja	—'— 06
75 kg és ennél nehezebb	2'03	Dióbél, I. rendű	—'— 7'70	Cukor, kristály	—'— 1'08
80 kg és ennél nehezebb	1'98	Fejes káposzta	—'24 —'—	Cukor, por	—'— 1'11
85 kg és ennél nehezebb	1'94	Savanyított káposzta	—'— 40	Cukor, kocka	—'— 1'14
90 kg és ennél nehezebb	1'91	Karalábé	—'20 —'28	Bors, fekete szemes	—'— 10
95 kg és ennél nehezebb	1'88	Zeller	—'50 —'60	Bors, fekete törött, zárt t. fél dkg-os 0,6, 2 dkg-os	—'— 22
100 kg és ennél nehezebb	1'85	Petrezselyem	—'32 —'40	Szegfűbors 1 dkg	—'— 20
		Sárgarépa	—'18 —'24	Só	—'— 40
		Tojás darabja	—'17 —'17	Kenyér	—'— 46
		Tojás kilogrammja	3'30 3'36	Péksütemény darabja	—'— 07
		Tej teljes, term. háznál v. termelőnél a piacon lit.	—'26 —'—	Morzsa (prézli), barna	—'— 86
		Tej teljes, házhoz kihordva	—'— 28	Morzsa (prézli), fehér	1'36
		Tehéntúró étkezési, sovány	—'70 —'70		
		Tehéntúró étkezési, kövér	—'90 —'90		
		Kevertúró	—'— 2'80		

Baromfi-árak		Termények és termékek	
Term. árak pengőben	Ker. árak pengőben	Term. árak pengőben	Ker. árak pengőben
Csirke, élő kilogrammja	2'60	Méz kimérve 1 kg	2'50 3'40
Tyúk, élő kilogrammja	2'10	Méz lezárt üvegben 1 kg	—'— 3'45
Kacsa, hizott kg-ja	2'50	Méz lezárt üvegben 50 dkg	—'— 1'74
Liba, hizott kg-ja	2'80	Méz lezárt üvegben 25 dkg	—'— 0'89
Pulyka, élő kg-ja	2'10	Méz fémpánttal lez. ü. 1 kg	—'— 3'50
Gyöngyös, élő kg-ja	2'10	Méz fémpánttal lez. 50 dkg	—'— 1'78
		Méz fémpánttal lez. 25 dkg	—'— 0'91
		Mák	1'51 2'30
		Bab, fehér szokványbab és gyöngybab	—'64 —'70
		Fehér (hosszú, lapos) fűrj-bab, egyenként színebab	—'69 —'75

1942 Orion, Standard, Telefunken, Siemens, Philips

rádiók újból kaphatók

Kerékpárok, varrógépek, gyermekkocsik.

Csillárookban nagyválaszték!

Gramafonok, hanglemezek állandóan raktáron!

Javításokat szakszerűen és igen olcsón végzünk!

SZTREHOVSZKY Piac téren. Telefon: 59.